

Pagina 1
Aansprakelijkheid toezichthouders

Pagina 2
Ten geleide

Pagina 6
Arbeidsdeskundige als
care manager

Pagina 8
1 MA: een utopie?

Pagina 11
WGA; een grensverleggend debat!

november 2011

Stichting Personenschade

Instituut van Verzekeraars

Voorzienbaarheid en eigen
schuld ...

In Memoriam

Kosten en baten ...

Symposium NIVRE-NIS 2011...

5e Gronings
Letselschadecongres ...

Aansprakelijkheid toezichthouders

Nog niet zo lang geleden wees de Rechtbank Utrecht¹ vonnis in een zaak waarin de nabestaanden van een verdrongen zwemmer de exploitant van het zwembad aansprakelijk hadden gesteld wegens falend toezicht. Het ging hier niet om een kind dat bezig was zijn of haar zwemdiploma te halen, maar het betrof een 26-jarige man die met een vriend recreatief ging zwemmen. De rechtbank overwoog dat de exploitant van het zwembad niet was tekortgeschoten in zijn toezichtverplichting en wees de aansprakelijkheid af.

Wanneer is een toezichthouder wel aansprakelijk? In het merendeel van de gevallen zal niet de toezichthouder maar iemand anders - ook de benadeelde zelf - de schade daadwerkelijk hebben veroorzaakt. Steeds vaker lijkt de toezichthouder als aansprakelijke partij in beeld te komen. Waar eindigt de eigen verantwoordelijkheid van de benadeelde of schadeveroorzaker en komt de toezichtverplichting als mogelijke grond voor aansprakelijkheid in beeld? En hoever reikt de zorgplicht van een toezichthouder? Bij de beoordeling van de aansprakelijkheid van toezichthouders geldt als zorgvuldigheidsnorm dat de toezichthouder zich zal moeten gedragen zoals van een redelijk handelende toezichthouder mag worden verwacht. Deze algemene norm dient nader te worden ingevuld aan de hand van verschillende factoren. Een blik op de rechtspraak in de periode 2008/2011 zal hierover meer inzicht kunnen verschaffen. Welke (rechts)regels leggen rechtbanken en hoven aan de beoordeling van de (toezichthouders) aansprakelijkheid ten grondslag?

Mevrouw
mr. M. van
Beurden/
mevrouw
mr. I. de Groot
Van Benthem &
Keulen Advocaten

Scholen

Uit de rechtspraak blijkt dat het vooral scholen zijn die als toezichthouder aansprakelijk worden gesteld voor schade die (vaak) door de leerling zelf of een medeleerling is veroorzaakt. De ouders van een leerling die een medeleerling tijdens een stoeipartij door een ruit van de school had geduwd vorderden in vrijwaring van de school vergoeding van de schade die de medeleerling door de val had geleden². Zij stelden dat de school >

In Memoriam Jan Hennekam

(* 6 mei 1961 - † 18 oktober 2011)

Maar een paar weken nadat het trieste nieuws over zijn gezondheid ons bereikte is Jan Hennekam op 18 oktober op slechts 50-jarige leeftijd overleden. Het verlies van deze markante en enthousiaste man zal zijn gezin en Unigarant (waar hij algemeen directeur was) zwaar vallen.

Ook voor het PIV komt zijn overlijden hard aan, vooral nu hij sinds 2009 opnieuw deel uit maakte van het PIV-Bestuur.

Ik zeg met nadruk opnieuw, daar Jan - toen nog als Univé schadirecteur - één van de *founding fathers* van het PIV was en daardoor bij de oprichting in 1998 graag zitting nam in het eerste bestuur.

Jan was op en top een schademan, die vindt dat verzekeraars juist bij schade hun waarde kunnen en moeten bewijzen. Hij had als één van de eersten in de gaten dat een slachtoffer van een verkeersongeval niet moet worden gezien als tegenpartij maar als cliënt. Omdat hij meende dat het bij de afwikkeling van letselschade nog beter kon, was hij groot pleitbezorger van de door het PIV ontplooiden initiatieven om daar vorm en inhoud te geven.

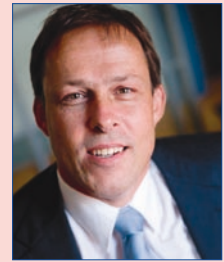
Ook De Letselschade Raad had zijn warme belangstelling: hij begreep dat verzekeraars de aanscherpingen niet in hun eentje tot stand kunnen brengen.

Jan Hennekam was een kritische bestuurder, maar altijd in positieve zin. Hij stond open voor nieuwe ideeën en zocht graag de grenzen op van het mogelijke; zelfs als daarbij het hele stelsel op zijn kop zou moeten, bijvoorbeeld wanneer het ging over de verkeersverzekering.

Zowel wij als de andere bestuursleden waren dan ook erg blij toen Jan twee jaar geleden aangaf weer deel van het bestuur te willen uitmaken.

In de periode waarin Jan met het PIV verbonden was, heeft hij zich sterk gemaakt voor een goede match van de belangen van het slachtoffer en die van de verzekeraar. Hij toonde daarbij niet alleen zijn mede door een grote ervaring in de verzekeringswereld gevormde inzicht, maar ook bevoegdheid en een heldere wijze van communiceren. Wij zijn Jan grote dank verschuldigd en zullen ons hem blijven herinneren niet alleen als een kundig en creatieve bestuurder, maar zeker ook als een fijne vent.

Theo Kremer,
Directeur PIV

> haar zorgplicht had geschonden daar zij onvoldoende maatregelen had getroffen voor haar leerlingen. De Rechtbank Utrecht overwoog dat de zorgplicht van de school niet impliceert dat op elke leerling direct toezicht wordt gehouden, zodanig dat elke onrechtmatigheid direct wordt opgemerkt en direct kan worden ingegrepen. De school was niet aansprakelijk om de enkele reden dat de stoeipartij op school had plaatsgevonden. De rechtbank oordeelde dat de school voldoende oog heeft gehad voor een veilig schoolklimaat doordat het een surveillance- en sanctiebeleid hanteerde en toezag op naleving van het beleid en wees de aansprakelijkheid af. Dezelfde overweging lag ten grondslag aan de uitspraak van de Rechtbank Rotterdam³ in een geval waarin een leerling tijdens de schoolpauze ernstig letsel opliep. Toen hij een voetbal van het dak wilde halen, viel hij er zelf vanaf. Ook in deze zaak stelden de ouders van de leerling - tevergeefs - dat de gemeente (als bevoegd gezag van de school) onrechtmatig had gehandeld door geen toezicht te hebben gehouden op de situatie. In een uitspraak van recentere datum van de Rechtbank Zwolle⁴ - waarin een school aansprakelijk werd gesteld vanwege het houden van onvoldoende toezicht - legde de rechtbank wederom dezelfde overweging aan haar afwijzing van de aansprakelijkheid ten grondslag. Het betrof een tienjarige leerlinge die tijdens het speelkwartier letsel opliep op de glijbaan omdat een andere leerling tegen haar opbotste. Naar het oordeel van de rechtbank is in het algemeen aanvaard dat

er zich ongevallen kunnen voordoen op een schoolplein en hoeft van een (basis)school niet verwacht te worden dat zij specifiek toeziet op het gebruik van de op het schoolplein aanwezige glijbaan door de op dat plein spelende kinderen, mits niet is gebleken van feiten of omstandigheden die maken dat specifiek toezicht vereist was. Ook tijdens de gymlessen gebeuren met enige regelmaat ongelukken die aanleiding vormen tot het aansprakelijk stellen van de school, hetzij als toezichthouder, hetzij als werkgever van een tekortschietende gymdocent. Zo brak een twaalfjarige leerlinge tijdens het hordelopen op twee plaatsen haar been. De ouders stelden de school aansprakelijk. Het Hof Amsterdam - evenals de rechtbank - overwoog dat een school voor letsel dat ontstaat bij deelname aan de gymlessen alleen aansprakelijk is indien voorzienbaar is dat de activiteit zonder (verdere) maatregelen ter voorkoming van ongevallen een verhoogd risico van letsel meebrengt⁵. Hiervan was volgens het hof geen sprake, nu door de gymdocente - en dus de school - voldoende voorzorgsmaatregelen waren getroffen, onder andere door de leerlingen eerst te scholen in de techniek van het hordelopen, door materiaalkuizen, alsmede hoogte en afstand van de horden af te stemmen op het niveau van de leerlingen. Anders oordeelde de Rechtbank Zwolle met betrekking tot een gymongeval bij de oefening 'de strijd der Titanen', waarbij twee leerlingen op hun knieën tegenover elkaar zittend elkaar van de mat moeten duwen⁶. Bij deze oefening liep een leerlinge nekletsel op. De activiteit bracht, zoals de naam al

Niet alleen verzekeraars onder vuur

Of het noodlot toeslaat weet gelukkig niemand van tevoren. Dan zou het leven niet leefbaar zijn. Wanneer het noodlot toeslaat binnen ons werkterrein, dan dienen we op basis van wederzijds vertrouwen naar oplossingen te werken.

Hopelijk kan het noodlot niet moedwillig over iemand worden afgeroepen. Het is echter frappant, dat na het verschijnen van het 100e PIV-Bulletin (waarin ik in het voorwoord refereerde aan de oproep tot wederzijds vertrouwen door de voorzitter van De Letselschade Raad), Aleid Wolfsen een zomer lang als eindverantwoordelijke het middelpunt was van maatschappelijke discussie.

Eind augustus 2006 was er de kwestie van de ingestorte werftrap. De gemeente Utrecht heeft hiervoor geen aansprakelijkheid erkend. Wel voelt de gemeente zich verantwoordelijk voor de directe slachtoffers. Diverse advocaten namen het standpunt in, dat hier sprake is van een juridische woordenstrijd om het aantal claims binnen de perken te houden. Burgemeester Aleid Wolfsen benadrukte dat het nemen van verantwoordelijkheid door de gemeente er juist voor zorgt dat de schade van de direct getroffen concreet en volledig wordt vergoed. Hij achtte het maar de vraag of de slachtoffers zelf, of hun nabestaanden, op de formeel juridische erkenning van aansprakelijkheid zitten te wachten.

Vervolgens stonden de regionale media in Utrecht en omstreken bol van het verhaal van het door een groep allochtone jongeren uit de woonwijk Leidsche Rijn weggepeste homostel Hans en Ton. Een zaak met grote emotionele impact voor betrokkenen. Bovendien hebben zij hun huis met verlies verkocht en veel kosten gemaakt. Het Hof Arnhem oordeelde deze zomer dat de politie te weinig heeft gedaan om de pesters aan te pakken. Een en ander culmineerde in een fel debat in de Utrechtse gemeenteraad. Koppen in de kranten als: *"Wolfsen zegt toch sorry"* en *"Excuses voor Hans en Ton schrale troost"*. *"Er gaapt een kloof tussen de echte wereld en de juridische wereld"* sprak een raadslid. *"De kwaliteit van de communicatie moet omhoog"* riepen enkele anderen. *"Wolfsen moet zichtbaarder zijn en zijn betrokkenheid meer tonen"*. Medio september 2011 was al het stof neergedaald en mocht Wolfsen aanblijven als burgemeester.

Het valt mij op, dat het bovenstaande veel analogieën kent met het spanningsveld dat vaak ontstaat bij de regeling van personenschade. Veel emotionele, communicatieve en juridische voetangels en klemmen. Zou dit dan misschien toch het lot zijn van een burgervader die tevens voorzitter is van De Letselschade Raad? In elk geval had het lot voor Aleid Wolfsen een pittige *summer course* in petto.

Ook letselschadebehandelaren liggen vaak onder vuur. Door een derde toegebracht letsel leidt tot emotie en er kan onbegrip ontstaan als de schaderegeling niet aan het verwachtingspatroon voldoet. In het juridische spanningsveld wordt net als in de politiek soms op de man gespeeld en ook in het letselschadedebat wordt de nodige retoriek vaak niet geschuwd. Om niet te spreken van de gevoeligheid voor media-aandacht.

Het voorgaande noopt ertoe Aleid Wolfsen vanuit de letselschadebranche een hart onder de riem te steken. Een man die zelf in zijn ambt met al dit soort zaken moet kunnen omgaan, lijkt me als voorzitter van De Letselschade Raad op de juiste plaats te zitten. Daarbij valt mij op dat - ondanks het vaak felle debat in de gemeenteraad van Utrecht - de integriteit en deskundigheid van de burgemeester niet ter discussie heeft gestaan. Dat zijn basiswaarden die ook aan de letselschaderegeling ten grondslag liggen. Volgens mij zal dan ook niemand met recht kunnen stellen dat voor de voorzitter van De Letselschade Raad het woord 'vertrouwen' slechts een loze kreet is.

Armand Blondeel, voorzitter Redactieraad PIV-Bulletin

doet vermoeden, een verhoogd risico van letsel mee en de rechtbank oordeelde - door middel van toepassing van de Kelderluikcriteria - dat de gymdocente onvoldoende maatregelen had getroffen ter voorkoming van ongevallen. Daarnaast waren de instructies van de gymdocente te algemeen, had zij de aanbevelingen uit het Werkboek bewegingsonderwijs niet ter harte genomen en (na het incident) gehandeld in strijd met de EHBO-voorschriften. Ook pesten komt bij aansprakelijkheidskwesties steeds vaker in beeld. In het geval van een vmbo-leerling - die

slachtoffer was geworden van openlijk antisemitisme en bedreigingen door medeleerlingen - stelden de ouders dat de school geen, althans onvoldoende maatregelen had getroffen om dit (verder) te voorkomen en dat de school derhalve geen veilig schoolklimaat had aangeboden. De rechtbank⁷ stelde bij de beoordeling van de aansprakelijkheid voorop dat de bijzondere zorgplicht van de school niet impliceert dat een school voor de schade - (primair) veroorzaakt door pestgedrag van medeleerlingen - reeds aansprakelijk kan worden geacht op basis van het enkele

> feit dat dit pesten op school heeft plaatsgevonden. Een school kan eerst een verwijt worden gemaakt, indien zij tekort is geschoten in het nemen van maatregelen die redelijkerwijze van haar kunnen worden verwacht ter voorkoming en bestrijding van dit pesten. De bewijslast daarvan rust op de eisers. Op basis van de feiten en omstandigheden concludeerde de rechtbank dat de school niet tekort was geschoten in haar zorgplicht.

In een ander geval waarin een leerling op school werd gepest en waarvoor de school aansprakelijk werd gesteld, bleek uit de feiten en omstandigheden die in de procedure naar voren waren gekomen dat de gepeste leerling zelf ook pestgedrag vertoonde. Niettemin verweten de ouders dat de school was tekortgeschoten in de nakoming van de uit de leerovereenkomst voortvloeiende verplichting een pestbeleid te hebben en te hanteren. Voorts had de school onzorgvuldig gehandeld bij de aanpak van de gerezen problemen gedurende de periode dat de leerling onderwijs volgde op de school. Naar het oordeel van rechtbank en hof⁸ had het de voorkeur verdiend eerder een 'pestbeleid' te ontwikkelen en heeft het wellicht geschort aan de communicatie met de ouders. Dat betekende echter niet dat de school een zodanig relevant verwijt kon worden gemaakt, dat dit ertoe leidde dat de school toerekenbaar te kort was geschoten of onrechtmatig had gehandeld. Daarbij overwoog het hof dat een pestbeleid niet altijd pesterijen kan voorkomen. Het gaat erom dat de school erop toeziet dat pesten zoveel mogelijk wordt voorkomen. Niet was gebleken dat de school in dit opzicht was tekortgeschoten.

Een bijzondere grondslag voor aansprakelijkheid betrof het verwijt van een leerlinge dat zij slachtoffer was geworden van een loverboy doordat de school onvoldoende toezicht had gehouden. Dit gebrek aan toezicht zag vooral op het niet hebben van een adequaat veiligheids- en absentiebeleid, wat door de school gemotiveerd werd betwist. Volgens de rechtbank⁹ ligt de verplichting om zorg te dragen voor een minderjarig kind primair bij de ouders. Op een school rust wel een (ongeschreven) bijzondere zorgplicht voor de gezondheid en veiligheid van de leerlingen. Een school moet zich ervoor inspannen om gevaarlijke situaties te voorkomen of op te heffen. De rechtbank beantwoordde de vraag of de school in dit geval deze bijzondere zorgplicht heeft geschonden op grond van de aantoonbare veiligheids- en voorzorgsmaatregelen die de school had genomen ontkennend.

Sport

Ook exploitanten en organisatoren van (sport)evenementen hebben te maken met vorderingen van deelnemers wegens het houden van onvoldoend toezicht voor schade die door de deelnemer zelf of door een andere deelnemer is veroorzaakt. Zo verweten twee deelnemers van een kartwedstrijd die - in de pitsstraat - door een andere deelnemer werden aangereden, het kartingcentrum dat het was tekortgeschoten in zijn zorgplicht, kort gezegd omdat onvoldoende toezicht was gehouden op de pitsstraat. De rechtbank¹⁰ stelde voorop dat het hier ging om de beoefening van een sport die aanzienlijke risico's met zich meebrengt. Dit betekent dat op het kartingcentrum een bijzondere zorgplicht rust ten aanzien van de veiligheid van het circuit. Nu de

manoeuvre van de karter die de pitsstraat inreed zo onwaarschijnlijk was, had het kartingcentrum daar in alle redelijkheid niet op bedacht hoeven te zijn en was het niet gehouden tot het treffen van maatregelen ter voorkoming van een dergelijk ongeval. Het kartingcentrum werd door de rechtbank niet aansprakelijk geacht.

In een ander geval waarbij een kartingcentrum aansprakelijk werd gesteld door een deelnemster, werd de kans op schade door de rechtbank¹¹ wel voorzienbaar geacht. Het betrof een vrouw die tijdens het rijden in de kart met haar hoofddoek bekneld was geraakt in het mechaniek van de kart en dientengevolge tegen de vangrail was gereden. Het kartingcentrum had door niet te waarschuwen voor dit risico een gevaarlijke situatie in het leven geroepen en daarmee onrechtmatig gehandeld. De onrechtmatigheid diende volgens de rechtbank te worden bepaald aan de hand van de Kelderluikcriteria. Hierbij stelde de rechtbank voorop dat bij rijden met een kart een voorzienbaar gevaar bestaat dat een loszittende of losrakende hoofddoek van de bestuurder vast komt te zitten in het mechaniek van de kart, waarvan de potentiële (lichamelijke) gevolgen ernstig kunnen zijn. Het is aan de exploitant om zijn klanten expliciet voor het gevaar dat loshangende kledingstukken opleveren te waarschuwen. De rechtbank was van oordeel dat de exploitant gemotiveerd had betwist dat hij onvoldoende gewaarschuwd zou hebben en het is aan de bezoeker om dit te bewijzen. Mocht zij hierin slagen, dan is de exploitant aansprakelijk, zij het voor slechts 50% nu bezoeker ook zelf verantwoordelijk was voor het goed vastzetten van haar hoofddoek. Dat er een waarschuwingsplicht op de organisatie/exploitant rust ten aanzien van een voorzienbaar gevaar, oordeelde ook het Hof Arnhem¹² met betrekking tot een mountainbiker die tijdens een veldtoertocht met een 'sportief en ruig karakter' ten val was gekomen door gladheid. De deelnemer vorderde schadevergoeding van de organisator van de toertocht, daartoe stellende dat deze hem had moeten waarschuwen voor de ter plaatse aanwezige ijsplek. Naar de overweging van het hof mogen deelnemers aan een toertocht als de onderhavige van de organisator verwachten dat deze de route kort voor de openstelling ervan nog controleert op eventuele, voor de deelnemers moeilijk te onderkennen gevaren. Is er sprake van een plek die 'valgevaarlijk', dan zal, aldus het hof, "onder omstandigheden tijdig een waarschuwingsbord geplaatst moeten worden". In casu had dat moeten gebeuren, zo oordeelt het hof op basis van een deskundigenbericht. De aansprakelijkheid wordt aangenomen (en tevens 1/3 eigen schuld).

In een uitspraak van de Rechtbank Amsterdam¹³ - waarbij een deelnemster aan een schaatswedstrijd ten val kwam (en daarbij ernstige letselschade opliep), omdat zij de boarding raakte op het rechte stuk na een bocht waar geen kussens waren aangebracht - speelde de voorzienbaarheid eveneens een rol. Waar het om gaat is of de ijsclub als organisator van de wedstrijd onrechtmatig heeft gehandeld door geen verdergaande voorzorgsmaatregelen te treffen. De rechtbank stelt voorop dat organisaties zoals sportverenigingen een zorgplicht hebben ten opzichte van deelnemers aan de door hen georganiseerde activiteiten.

Nu bij schaatsen - zeker in wedstrijdverband - relatief hoge snelheden worden bereikt, had de ijsclub moeten onderkennen dat een schaatser bij het uitkomen van de bocht met hoge snelheid op zodanige wijze ten val zou kunnen komen dat zij met de boarding in aanraking zou komen op het rechte stuk na de bocht. De rechtbank is dan ook van oordeel dat het ongeval niet zodanig onvoorzienbaar was dat de ijsclub daarmee geen rekening had te houden. Niet van belang acht de rechtbank in dit verband of - zoals de ijsclub had gesteld - de getroffen veiligheidsmaatregelen voldeden aan de toenmalige eisen van de schaatsbond KNSB en of zij overeenkwamen met wat destijds gebruikelijk was. De ijsclub had immers een eigen verantwoordelijkheid om de gevolgen van valpartijen van schaatsers zoveel mogelijk te voorkomen.

Ook in attractieparken gebeuren met enige regelmaat ongelukken. Aan de hand van de Kelderluisfactoren wordt bezien of de exploitant van het park al dan niet onrechtmatig heeft gehandeld. De Rechtbank Leeuwarden oordeelde over een aansprakelijkstelling door een bezoeker van een attractiepark die schade had opgelopen op een waterglijbaan als volgt¹⁴. Anders dan de bezoeker stelde, achtte de rechtbank de glijbaan niet zodanig ingericht dat deze een gevaarlijke situatie opleverde. De kans op een ongeval als het onderhavige was zo klein, mede gelet op de veiligheidsmaatregelen die het attractiepark had getroffen, dat het de exploitant niet had hoeven te weerhouden van exploitatie van de glijbaan. De vordering werd afgewezen. Anders liep het af voor het pretpark waar een bezoeker ernstig letsel opliep door een ongeval op een Engelse schommel¹⁵. Het slachtoffer stelde dat het pretpark onvoldoende voorzorgsmaatregelen had getroffen. Geoordeeld werd dat een val van de Engelse schommel een bijzonder gevaar van beklemming onder de schommel met zich meebrengt, deze zich bij redelijkerwijs te verwachten gebruik kan verwezenlijken en deze zich hier ook heeft verwezenlijkt¹⁶. Het hof is daarom van oordeel dat - nu het pretpark geen maatregelen heeft genomen om de mogelijk zeer ernstige gevolgen van een val van de schommel te voorkomen of aanzienlijk te beperken - het pretpark onrechtmatig heeft gehandeld.

Conclusie

In de gevallen waarin een privaatrechtelijke toezichthouder aangesproken wordt, gaat het vaak om een nalaten van die toezichthouder in die zin dat hij onvoldoende heeft gewaarschuwd en/of onvoldoende voorzorgsmaatregelen heeft genomen. De vraag of en in hoeverre een plicht tot waarschuwen en het treffen van voorzorgsmaatregelen reikt is vooral voor scholen moeilijk in zijn algemeenheid te beantwoorden.

De bijzondere zorgplicht die op grond van vaste rechtspraak op scholen rust ten aanzien van de gezondheid en veiligheid van de leerlingen die aan hun zorg zijn toevertrouwd en onder hun toezicht staan, wordt ook in de besproken rechtspraak gevolgd. De rechtbanken en hoven houden vast aan deze ingezette lijn dat een school alle inspanningen moet verrichten die redelijkerwijze van haar

kunnen worden verwacht om een veilig schoolklimaat te bieden. Deze zorgplicht van de school impliceert niet dat op elke leerling direct toezicht gehouden wordt, zodanig dat elke onrechtmatigheid direct wordt opgemerkt en direct kan worden ingegrepen. Van een resultaatsverplichting is geen sprake.

De bijzondere zorgplicht is dus een open norm, die steeds van geval tot geval zal moeten worden ingevuld. De meeste scholen hebben ter invulling van deze norm beleidsregels opgesteld, zoals onder andere een surveillance- en sanctiebeleid, een absentiebeleid en een pestprotocol. Uit de behandelde rechtspraak is gebleken dat wanneer de school de door haar opgestelde beleidsregels naleeft, niet snel tot aansprakelijkheid zal worden geconcludeerd. Alleen de gymdocente die les gaf toen het gymongeval tijdens 'de strijd der Titanen' plaatsvond, had aanbevelingen en voorschriften niet nageleefd. Daarnaast had de gymdocente onvoldoende (voorzorgs)maatregelen genomen, wat leidde tot aansprakelijkheid van de school. Geconcludeerd kan worden dat de zorgplicht van een school bij gymongevallen, waarbij het risico op (ernstig) letsel veelal aanzienlijk is, als zwaarder kan worden gekwalificeerd dan de zorgplicht van een school in andere situaties. Dit heeft te maken met de mate van voorzienbaarheid dat schade ontstaat. Deze is bij gymongevallen groter dan bij een alledaags incident op een schoolplein. Van de school mag in die situatie dan ook verwacht worden meer voorzorgsmaatregelen te treffen.

De mate van voorzienbaarheid dat schade ontstaat, speelt ook bij ongevallen tijdens een sportevenement een relevante rol. De besproken rechtspraak laat zelfs zien dat wanneer sprake is geweest van gevaarstelling, de mate van voorzienbaarheid de belangrijkste rol speelt bij het beantwoorden van de vraag of de exploitant of organisatie aansprakelijk is. Enige mate van voorzienbaarheid geeft de rechtbanken en hoven al de neiging tot aansprakelijkheid te concluderen, echter pas nadat eveneens is geconstateerd dat onvoldoende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen of dat er onvoldoende is gewaarschuwd.

Tenslotte laat de rechtspraak zien dat de aansprakelijkheid van de toezichthouder onverlet laat dat de deelnemer in geval van eigen schuld, zelf een deel van de schade moet dragen.

¹ Rb. Utrecht 4 juni 2011, *JA* 2011, 78.

² Rb. Utrecht 27 oktober 2010, *LJN* BO1935.

³ Rb. Rotterdam 13 mei 2009, *LJN* BJ2084.

⁴ Rb. Zwolle 9 februari 2011, *NJF* 2011, 218.

⁵ Hof Amsterdam 8 mei 2008, *RAV* 2008, 98.

⁶ Rb. Zwolle 22 april 2009, *JA* 2010, 4.

⁷ Rb. Utrecht 25 juni 2008, *LJN* BD5252.

⁸ Hof Arnhem 11 maart 2008, *LJN* BF5417.

⁹ Rb. Zwolle 6 januari 2011, *LJN* BK7412.

¹⁰ Rb. Zutphen 24 maart 2010, *LJN* BL9505.

¹¹ Rb. Haarlem 7 april 2010, *JA* 2010, 69.

¹² Hof Arnhem 2 maart 2010, *JA* 2010, 67.

¹³ Rb. Amsterdam 26 maart 2008, *VR* 2010, 81.

¹⁴ Rb. Leeuwarden 12 augustus 2009, *JA* 2009, 134.

¹⁵ Hof Den Haag 30 maart 2010, *JA* 2010, 86.

¹⁶ Mede vanwege het feit dat met de Engelse schommel in het pretpark al eerder een zelfde soort ongeval was gebeurd, Rb. Den Haag 28 maart 2007, *VR* 2008, 153.

De arbeidsdeskundige in de rol van care manager

PvS

De rol van de arbeidsdeskundige in de letselschaderegeling behelst doorgaans het in kaart brengen van het verlies aan verdienvermogen, het bepalen van de huishoudelijke hulp of het begeleiden van slachtoffers naar passende arbeid. Een nieuwe rol die ook door arbeidsdeskundigen kan worden ingevuld, is die van *care manager*. Door slachtoffers hulp te bieden in het ondoorzichtige woud van regelingen en voorzieningen, kan de letselschaderegeling positief worden beïnvloed. Dit is althans de ervaring van Mo Hopman, registerarbeidsdeskundige in Lelystad.

In letselschadezaken wordt de arbeidsdeskundige, naar het oordeel van Mo Hopman, vaker te laat dan op tijd ingeschakeld. Wat dat betreft kunnen personenschadeverzekeraars nog het een en ander leren van hun collega's op het gebied van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. In de negentien jaar dat Mo Hopman als arbeidsdeskundige werkzaam is, zijn deze verzekeraars meer en meer gaan beseffen dat het loont om een arbeidsongeschikte verzekerde zo mogelijk binnen zes weken, maar in ieder geval binnen drie maanden, door een arbeidsdeskundige te laten bezoeken. In de letselschaderegeling is dit nog geen alledaagse praktijk. Vaak komt de arbeidsdeskundige pas in beeld nadat enige tijd is afgewacht welke invloed het opgelopen letsel op het functioneren van het slachtoffer heeft of nadat het slachtoffer een belangenbehartiger in de arm heeft genomen. Vaak zijn er dan al meer, soms veel meer, dan drie maanden sinds het ongeval verstreken. *“Veel kwaad is dan al geschied”,* aldus Mo Hopman. *“De arbeidsdeskundige moet dan vooral de al aangerichte schade zo veel mogelijk zien te beperken, daar waar hij in een eerder stadium het tij wellicht nog had kunnen keren.”*

Geen dagritme meer

“Voor mensen die langer dan zes weken arbeidsongeschikt zijn, laat staan meer dan een jaar thuis op de bank zitten, is de stap terug naar werk erg groot”, licht Hopman toe. *“Ze hebben dan geen vast dagritme meer en hebben aan familie en vrienden verteld dat ze niet meer werken, omdat ze niets meer kunnen. Het blijkt telkens een grote stap om daar op terug te moeten komen.”* Na verloop van tijd doen zich ook problemen voor in de verhouding tussen werknemer en werkgever. In het begin toont de werkgever zich nog betrokken bij zijn arbeidsongeschikte werknemer en is hij bereid om over re-integratiemogelijkheden mee te denken. *“Maar na enkele maanden”,* aldus Mo Hopman, *“lijkt het wel of de werkgever zijn werknemer niet meer kent. Soms schrik ik ervan hoe sommige werkgevers zich opstellen. Ze willen dan van de arbeidsongeschikte werknemer af, omdat die al te veel geld heeft gekost. Als ik zo'n werkgever voorreken dat het hem nog veel meer gaat kosten als hij de werknemer ontslaat, krijg ik hem soms weer mee. Ga je echter in een vroeg stadium met de werkgever in overleg, dan heb je die stok achter de deur helemaal niet nodig.”* Zelfstandige ondernemers hebben in het geval van arbeidsongeschiktheid hun eigen specifieke problemen. Hopman: *“Iemand met een of twee man personeel of een zelfstandige zonder personeel is meestal heel snel door zijn reserves heen en moet zijn bedrijfsactiviteiten dan staken. Wij bekijken daarom zo vroegtijdig mogelijk wat ze nog wel kunnen en of er met werkzaamheden kan worden geschoven. Ook sporen we hen aan naar het bedrijf te blijven gaan. Het is heel belangrijk dat werknemers zien dat hun werkgever weliswaar arbeidsongeschikt is, maar toch bij het bedrijf betrokken blijft.”*

Care management

Een tijdige inschakeling van de arbeidsdeskundige is van groot belang voor het succes van re-integratieactiviteiten. Die tijdigheid is zeker ook gewenst, maar minder noodzakelijk, bij een andere rol die Mo Hopman als arbeidsdeskundige steeds vaker op zich neemt, namelijk die van care. In deze rol biedt hij slachtoffers hulp bij het aanvragen van voorzieningen en ondersteuning in de contacten met maatschappelijke instellingen. Hij kan dit werk met zijn reguliere arbeidsdeskundige werkzaamheden combineren, maar noodzakelijk is dat niet. Soms stelt hij partij en zelf voor om deze rol op zich te nemen, maar vaak ook wordt hij daarvoor gevraagd, door schadebehandelaars en letselschadeadvocaten die bemerken dat een slachtoffer niet in staat is om goed voor zichzelf op te komen en daar ook geen hulp van familie of anderen bij hebben.

Mo Hopman: *“Los van de medische, juridische en arbeidsdeskundige aspecten waarmee slachtoffers in de letselschaderegeling worden geconfronteerd, lopen zij het risico te verdwalen in het woud van wet- en regelgeving waar het gaat om aanpassingen en voorzieningen. Vooral slachtoffers met een ernstig letsel als een dwarslaesie, een amputatie of een hersenletsel komen in aanraking met instanties en instellingen waarvan zij tot dan niet eens wisten dat ze bestonden. Ze moeten weten waar ze welke voorzieningen moeten aanvragen, eindelijk formulieren invullen, gegevens verstrekken en mensen ontvangen en te woord staan. Veel slachtoffers zijn niet in staat of beschikken niet over de noodzakelijke kennis om voor al die partijen een goede gesprekspartner te zijn en om te krijgen waar zij recht op hebben. Dit alles komt bovenop de rompslomp die de letselschade voor het slachtoffer sowieso al met zich meebrengt. In veel gevallen brengt het slachtoffer dat eenvoudig niet meer op.”*

Vast aanspreekpunt

De care manager kan volgens Mo Hopman op tal van terreinen goede diensten verrichten. Onlangs was hij bijvoorbeeld aan het werk voor een alleenstaand slachtoffer met een hoge dwarslaesie die een aangepaste woonruimte moest krijgen. Hopman voerde overleg met het WMO-loket van de gemeente, bezocht samen met de consultant van het Centrum Indicatiestelling Zorg de nieuwe woning, beoordeelde het rapport van deze consultant, had overleg met de aannemer over de aanpassingen en vroeg een uitkering, een rolstoel en een taxipas aan. Een andere cliënt had zorg via een persoonsgebonden budget ontvangen, maar ze had de uitgaven onvoldoende verantwoord. Het zorgkantoor stuurde haar een brief dat ze meer dan 80.000 euro moest terugbetalen. Dankzij de inzet van Hopmans collega bij zijn arbeidsdeskundig bureau, Wilma Koper, konden de gemaakte kosten grotendeels worden gereconstrueerd (waardoor circa 72.000 euro kon worden veiliggesteld) en werd een goede administratie voor toekomstige uitgaven opgezet. *“Onze inzet als care is soms beperkt van omvang, maar kan ook heel veel tijd vragen”,* licht Hopman toe. *“Vooral kort na het ongeval kan de begeleiding intensief zijn. Het slachtoffer is dan nog zoekende en vol onzekerheid, terwijl er soms ontzettend veel moet worden geregeld. Het is onze ervaring dat een vast aanspreekpunt voor mensen in een dergelijke positie van groot belang is. Dit geldt ook voor belangenbehartigers, schadebehandelaars en schade-*

regelaars. Van onze opdrachtgevers begrijp ik dat wij vanuit onze positie, dicht bij het slachtoffer maar steeds onafhankelijk, de sfeer tijdens de schadebehandeling positief beïnvloeden. Dat wordt als een winstpunt gezien. Bovendien kan het slachtoffer, doordat hem allerlei zaken uit handen worden genomen, zich beter op zijn herstel richten. Ook dat is natuurlijk positief.”

Nut en noodzaak

Mo Hopman bestrijdt de veronderstelling dat de activiteiten van de care kostenverhogend uitpakken. Volgens hem is het tegendeel waar. Hij wijst erop dat de care veel werk uit handen van de belangenbehartiger neemt en dat zo, alleen al vanwege het verschil in het uurtarief, het nodige kan worden bespaard. Bovendien voert hij aan dat hij bijvoorbeeld bij gemeenten noodzakelijke woningaanpassingen kan bepleiten, die bij honorering daarvan niet door de verzekeraar hoeven te worden bekostigd. Hij zegt: *“Het is niet onze doelstelling om zo veel mogelijk schadeposten te verzinnen. Van belang is in dit verband dat wij in onze rol van care altijd vanuit een arbeidsdeskundige achtergrond denken. Bij het adviseren over aanpassingen zullen we daarom niet uitsluitend naar de wens van het slachtoffer kijken, maar ook naar het nut en de noodzaak zoals wij het zelf inschatten. Het komt dus zeker voor dat wij een door het slachtoffer gewenste aanpassing - gemotiveerd - niet steunen. Ook kan het niet in alle gevallen worden geregeld dat aanpassingen die volgens ons nodig zijn, ook daadwerkelijk door de bevoegde instantie worden gehonoreerd. In ieder geval zorgen wij ervoor dat snel duidelijk is wat wel en niet wordt vergoed. Partijen weten dus waar ze aan toe zijn.”*

Stootkussen

Het arbeidsdeskundig bureau van Mo Hopman werkt in opdracht van zowel verzekeringsmaatschappijen als letselschadeadvocaten en belangenbehartigers. *“Wij zitten graag tussen de partijen in”,* zo zegt hij. *“Doordat we zelf geen partij zijn, functioneren we als het ware als een stootkussen tussen partijen. Het slachtoffer weet zich praktisch gesteund en waardeert dat ook. Wij zijn weliswaar geen hulpverleners in de klassieke betekenis van het woord, want we verrichten onze werkzaamheden vanuit een onafhankelijke, neutrale positie, maar we verlenen wel degelijk hulp. Dat komt de letselschaderegeling ten goede. Ik merk dat zelf, maar we horen dat ook regelmatig van onze opdrachtgevers.”*

'Eén medisch adviseur: een utopie?'

Symposium van het NIVRE en het NIS

PvS

Vriend en vijand in de letselschadebranche is het erover eens dat het medisch traject een *bottleneck* in de schadebehandeling is. Zij kunnen elkaar ook vinden in de oorzaak daarvan, namelijk de werkwijze met twee medisch adviseurs, een namens het slachtoffer en een namens de verzekeraar. Over de oplossing van het probleem kunnen zij echter grondig van mening verschillen. Dit bleek althans tijdens een drukbezocht en levendig symposium van het NIVRE en het NIS over de vraag of een werkwijze met één medisch adviseur een utopie of een reële mogelijkheid is.

Het symposium, op vrijdag 30 september 2011 in het Achmea/Eureko Conference Center in Zeist, was het tweede symposium van het Nederlands Instituut van Register Experts en het eerste dat samen met het NIS, de beroepsvereniging van letselschaderegelaars, werd georganiseerd. De bijeenkomst werd dan ook door twee voorzitters ingeleid - Rini Withagen¹ en Marianne Audenaerde-van Putten².

Withagen wierp meteen een ernstige bedenking bij de hoofdvraag op. "Eén medisch adviseur is prima", zo zei hij, "als het maar mijn medisch adviseur is!" Toch zag hij er goede mogelijkheden voor, zolang de objectiviteit en het belang van het slachtoffer maar niet in het geding zouden komen.

Audenaerde stond stil bij de uitstekende samenwerking tussen het NIVRE en het NIS bij de voorbereiding van het symposium en bij de grote belangstelling die vanuit het veld voor het onderwerp was getoond.

Wiens brood men eet ...

Dagvoorzitter van het symposium was presentator en debatleider Martijn de Greve. Met kennis van zaken en een prikkelende stijl leidde hij de eerste discussie van de middag tussen Joachim Lok en Frans van Wingaarden, respectievelijk medisch adviseur bij Delta Lloyd en directeur/medisch adviseur bij Triage. Dit bureau werkt in opdracht van advocaten en letselschadebureaus die voor slachtoffers werken.

Lok betoogde dat een werkwijze met één medisch adviseur geen doel op zich is. Hij pleitte ervoor eerst het probleem goed in kaart te brengen en zei het meeste te verwachten van goede afspraken over de opzet van het medisch rapport en van een adequate uitwisseling van argumenten.

Van Wingaarden gaf aan dat er consensus moet komen over het te hanteren beoordelingsmodel in het geval van letselschade, namelijk puur gericht op het letsel of ook op het functioneren van het slachtoffer.

Lok suggereerde zelfs een sociaal beoordelingsmodel te hanteren, zij het dan niet door een medisch adviseur. Discussie ontstond over de vraag of en in hoeverre het oordeel van de medisch adviseur afhankelijk is van de opdrachtgevende en betalende partij. Immers, zo werd vanuit de zaal opgemerkt, "Wiens brood men eet, diens woord men spreekt ..." De twee konden elkaar vinden in een werkwijze waarbij beiden het slachtoffer te zien zouden krijgen, om op die manier de schade beter in te kunnen schatten. De suggestie vanuit de zaal dat de beroepsgroep van medisch adviseurs tegen een werkwijze met één medisch adviseur zou zijn uit angst werkgelegenheid te verliezen, werd door beiden verworpen.

Voor en tegen

Het tweede blok tijdens het symposium bestond uit discussies in subgroepen over vier thema's: de doorlooptijd, het belang van het slachtoffer, de financiële aspecten en de rol van de medisch adviseur in het schaderegelingstraject. Onder leiding van professionele *debaters* van onder andere debat.nl werden uitdagende stellingen over deze thema's besproken. Geconcludeerd werd dat een werkwijze met één medisch adviseur wenselijk is, omdat in de huidige situatie te veel actoren bij het schaderegelingsproces zijn betrokken en omdat de doorlooptijd wordt versneld als er een schakel tussenuit wordt gehaald. Er waren echter ook tegenargumenten. Zo zou het verstandig zijn eerst de hui-

dige werkwijze te verbeteren in plaats van die te veranderen. Ook werd voorspeld dat een werkwijze met één medisch adviseur, vanwege de behoefte aan contra-expertise, als snel zou leiden tot een werkwijze met drie medisch adviseurs. En, zo werd gesteld, niet de medisch adviseur maar de langzame informatiebundeling is de hoofdoorzaak van de lange doorlooptijd in de letselschadebehandeling. Gevraagd naar verbeterpunten c.q. randvoorwaarden voor een verbeterd werkproces stelden deelnemers voor een lijst samen te stellen van door alle partijen erkende medisch adviseurs. Daarnaast werd gesuggereerd een gestandaardiseerd en meer eenduidig 'format' voor het medisch advies overeen te komen en om, met het oog op de objectiviteit van de medisch adviseur, hem een onafhankelijke positie te geven. Na de discussies in subgroepen, en na een korte pauze, was het tijd voor het *pièce de résistance* van het symposium, namelijk de presentatie van vijf pilots waarin de werkwijze met één medisch adviseur wordt beproefd.

Columbus

Gerjo Strijker van Univé Schade presenteerde de *ins and outs* van het project Columbus. Doel van dit project is een efficiënter proces te ontwerpen, met een kortere doorlooptijd en een hogere slachtoffertevredenheid, tegen lagere kosten en een vergelijkbare schadelast. Vanuit de constatering dat het letselschadep proces twee 'identieke' proceskolommen kent, bij de verzekeraar en bij de belangenbehartiger, is geconcludeerd dat ontdebellen soms mogelijk moet zijn. Het uitgangspunt is dat de belangenbehartiger de schade regelt. Elk dossier kent dus slechts één schaderegelaar en één medisch adviseur. De verzekeraar wordt op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen. Er gelden verschillende criteria voor de dossiers in het project Columbus. Het gaat om grotere zaken, waarin een schaderegelaar en een medisch adviseur actief moeten zijn en waarin van objectieverbaar letsel sprake is. Het slachtoffer moet toestemming geven en heeft de mogelijkheid om uit het project te stappen. Aan het project doen vier verzekeraars en vier belangenbehartigers mee. Zij hebben inmiddels bijna honderd zaken in de pilot ingebracht. De deelnemers zijn enthousiast, maar er zijn nog geen harde resultaten.

Heling & Partners

Richard Heling³ besprak de werkwijze van zijn bureau, waarin regelmatig sprake is van slechts één medisch adviseur. De aanleiding hiervan is de tweezijdige bedrijfsactiviteit van het bureau - een bewuste keuze, volgens Heling - en de ervaringen met zowel onafhankelijke als partijdige medisch adviseurs. Op zich hanteert Heling & Partners geen criteria voor de zaken die voor deze werkwijze in aanmerking komen. Wel moeten alle partijen het willen en moeten de medisch adviseurs in deze werkwijze geen 'stempel' in de markt hebben. Het doel van de werkwijze is opdrachtgevers één loket te bieden, snelheid en kostenbesparing te realiseren, een vlotte acceptatie van het medisch advies te bewerkstelligen en de privacy van het slachtoffer te allen tijde te kunnen garanderen. Het bureau

werkt al geruime tijd volgens dit stramen en ziet het aantal zo behandelde zaken jaarlijks toenemen.

Helings conclusie was dan ook dat een werkwijze met één medisch adviseur goed mogelijk is, zij het wellicht (nog) niet in alle gevallen.

Aquarius

Aquarius is het project van CED Mens en Letselschadebureau Kloppenburg. Participanten in het project zijn Slachtofferhulp Nederland, Nationale-Nederlanden, DAS, Beer advocaten, Stadermann Luiten Advocaten en Q-Consult.

Het project werd tijdens het symposium toegelicht door Gerrit Hulsbergen⁴. Hij besprak met name de rol van de arts in de pilot Aquarius. Deze pilot, waarin wordt voortgebouwd op het project Pandora van CED Mens, is gericht op een op maat gesneden transparant, efficiënt en klantgericht schaderegelingproces, waarin één arts optreedt. Uitgangspunten zijn dat het slachtoffer centraal staat, dat er volgens het harmoniemodel wordt gewerkt en dat alle inspanningen gericht zijn op herstel van het slachtoffer. Dit houdt in dat er geen discussie over pre-existentie wordt gevoerd en dat het slachtoffer reguliere en alternatieve behandelingen wordt aangeboden. Uiteindelijk moet de slachtoffertevredenheid meetbaar hoger zijn dan in de traditionele werkwijze en moet negentig procent van de zaken binnen vierentwintig maanden geregeld zijn. Andere doelstellingen zijn een vermindering van de lasten en transparantie voor alle betrokken partijen. De Aquarius-arts, een professional met een onafhankelijk oordeel, gaat zo veel mogelijk proactief te werk, heeft op essentiële momenten in het schaderegelingproces persoonlijk contact met het slachtoffer en beheert het medisch dossier. Voor Aquarius komen middelzware letselschadezaken in aanmerking; de precieze criteria worden nog door de projectgroep op basis van monitoring vastgesteld. De pilot Aquarius is begin oktober 2011 gestart en er zijn dus nog geen zaken afgerond.

1MA

Laurens Buisman⁵ gaf een toelichting op het project 1MA van Achmea in samenwerking met de letselschadebureaus Kloppenburg, Europrotector en Van der Toorn Personenschade. Het project wordt ondersteund en wetenschappelijk onderbouwd door de Universiteit van Tilburg. De verwachting is dat de aanpak in het project tot een snellere afwikkeling van letselschades leidt, evenals tot een grotere klanttevredenheid, primair bij het slachtoffer maar ook bij de belangenbehartiger en de verzekeraar, en een besparing in de uitvoeringskosten. Belangrijke voorwaarde voor het project is het borgen van de onpartijdige status van de artsen die als medisch adviseur optreden. Hiertoe wordt een onafhankelijke medisch adviesorganisatie opgezet, die volledig losstaat van de partijen. Vanuit deze medisch adviesorganisatie wordt het hele medisch traject aangestuurd. De realisatie van het project start in januari 2012 en heeft een looptijd van minimaal vierentwintig maanden. De eerste tussentijdse resultaten worden eind 2012 verwacht.

> 1 medisch adviseur

De vijfde pilot die op het symposium werd gepresenteerd, was het onderzoek naar de (on)mogelijkheden van een werkwijze met één medisch adviseur van Medisch Adviseurs Schaderegelingen (MEDAS), de Pals Groep en Raasveld Expertise.

Elsbeth Mattern⁶ besprak eerst de aanleiding van dit onderzoek, namelijk de Letselschade Klimaattop in november 2010. Destijds werd afgesproken aan de Gedragscode Behandeling Letselschade toe te voegen dat de partijen in een letselschadedossier samen één medisch adviseur aanwijken, met de mogelijkheid tot *second opinion* en te beginnen met objectiveerbaar letsel, en dat de medisch adviseur het slachtoffer waar nodig ziet. Het onderzoek is empirisch van opzet en behelst het verzamelen van ervaringen van vakgenoten en slachtoffers, maar heeft geen wetenschappelijke pretenties. Onderzoeksvragen zijn onder meer welke voor- en nadelen de onderzochte werkwijze heeft, welke *best practices* worden gesignaleerd en wat de perceptie onder slachtoffers en schadebehandelaars is. In het onderzoek zullen twintig dossiers worden ingebracht, waarbij Raasveld Expertise namens Unigarant optreedt, de Pals Groep de belangenbehartiger is en MEDAS de medisch adviseurs levert. Afgesproken is dat elke partij zich aan het resultaat committeert en dat het slachtofferbelang vooropstaat. De resultaten zullen door middel van een artikel openbaar worden gemaakt.

Paneldiscussie

Na de presentaties van de vijf pilots stond nog één onderdeel op het programma van het symposium, namelijk een paneldiscussie met

- Theo Kremer - directeur stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars (PIV);
- August Van - letselschadeadvocaat Beer advocaten (werkt voor slachtoffers)
- Gerard Endedijk - letselschadeadvocaat DLA Piper Nederland (werkt voor verzekeraars)
- Jaap Sap - voorzitter Stichting Keurmerk Letselschade en vicepresident Rechtbank Utrecht
- Annelies Wilken - onderzoeker Vrije Universiteit van Amsterdam (VUA) (medische paragraaf Gedragscode Behandeling Letselschade).

Gevraagd naar hun opvattingen over de gepresenteerde pilots, lieten de panelleden allen hun enthousiasme blijken. Wel plaatsten zij een aantal kanttekeningen. Hoe bijvoorbeeld zal de tevredenheid van het slachtoffer worden gemeten? Slachtoffers kunnen immers geen verschillende werkwijzen, met één of twee medisch adviseurs, vergelijken. Hoe worden de dossiers geselecteerd die voor de nieuwe aanpak in aanmerking komen? Is het niet belangrijker eerst het nog bestaande wantrouwen in de traditionele werkwijze weg te nemen? In het algemeen zagen de panelleden veel praktische hobbels op de lange weg die nog is te gaan.

Kremer stelde daarom een geleidelijke tussenweg voor, in de vorm van een pilot met twee medisch adviseurs, die gezamenlijk één medisch advies moeten opstellen. Ook Sap merkte op dat het uiteindelijk gaat om de intrinsieke wil van partijen om gezamenlijk tot standpunten te komen. Ook wat dat betreft vond hij de pilots hoopvol, omdat ze alle van het harmoniemodel uitgaan. Endedijk gaf tot slot aan dat de pilots móeten slagen, omdat in feite alle betrokkenen in het letselschadeproces hun buik vol hebben van de huidige gang van zaken in het medisch traject.

Organisatie

Het slotwoord van het NIVRE-NIS symposium was aan de voorzitters die het ook hadden geopend. Zij dankten allen die aan het welslagen van de bijeenkomst hadden bijgedragen en benadrukten daarbij de unieke samenstelling van de commissie die het symposium had georganiseerd. Deze commissie bestond immers uit de bloedgroepen van verzekeraars, belangenbehartigers en een expertisebureau dat voor verzekeraars werkt.

Dagvoorzitter Martijn de Greve mocht tot slot het symposium kernachtig samenvatten. “*Eén medisch adviseur is geen utopie*”, zei hij. “*Het gaat gebeuren. De tijd zal uitzijzen hoe.*”

¹ Branchebestuur Personenschade, NIVRE.

² Bestuur NIS

³ Directeur/eigenaar en arbeidsdeskundige Heling & Partners.

⁴ Teammanager, CED Mens.

⁵ Verzekeringsarts en medisch adviseur, Achmea Claims Center.

⁶ Directeur MEDAS.

Werkgeversaansprakelijkheid; een grensverleggend debat!

Verslag van het 5e Gronings Letselschadecongres

Elk jaar organiseert de Rijksuniversiteit Groningen onder leiding van prof. mr. F.T. Oldenhuis (vakgroep Privaatrecht & Notarieel recht) een letselschadecongres. Op 7 oktober 2011 stond het congres in het teken van de civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever voor arbeidsongevallen en beroepsziekten. Een gemengd gezelschap van advocaten, letselschadespecialisten, verzekeraars, rechters, wetenschappers en studenten reisde af naar Groningen. Het landschap van de werkgeversaansprakelijkheid is vandaag de dag niet minder gemêleerd: is sprake van arbeidsgerelateerde schade dan ziet men zich geconfronteerd met verschillende grondslagen van, uiteenlopende voorwaarden voor en ongelijke gevolgen (omvang) van aansprakelijkheid. En het einde van de ontwikkelingen is nog niet in zicht. Met het congres werd getracht een bijdrage te leveren aan het debat over mogelijke ontwikkelingen en alternatieven, misschien zelfs wel verbeteringen op het gebied van de vergoeding van arbeidsgerelateerde schade. Zeker nu de aansprakelijkheid van de werkgever voor arbeidsgerelateerde schade van de werknemer een onderwerp van groot sociaal-maatschappelijk belang is.

In het ochtenddeel stonden mevrouw mr. A.T. Bolt¹ en mr. C.M. Aarts² stil bij de complexiteit en pijnpunten van het huidige systeem van werkgeversaansprakelijkheid. Bolt schetste dat er drie categorieën te onderscheiden zijn:

1. arbeidsongevallen die onder het bereik van art. 7:658 BW vallen (hand in machine, val van ladder);

*Mr. A. Kolder
Houkes c.s. Advocaten/
docent en onderzoeker RUG*

2. gevallen die weliswaar (eveneens) worden bestreken door art. 7:658 BW, maar waarvoor een aanvullende werking - een behoorlijke verzekeringsplicht - van art. 7:611 BW geldt (verkeersongevallen, ongevallen vanwege 'bijzonder gevaarlijk' werk);
3. gevallen die niet door art. 7:658 BW worden bestreken, maar waarvoor vanwege de niettemin bestaande band met het werk (toch) een zorgplicht ex art. 7:611 BW geldt (personeelsfeestjes, bedrijfsuitjes).

Duidelijk werd dat gaandeweg een verbrokkeld systeem is ontstaan, dat nog maar moeilijk valt te doorzien en te rechtvaardigen.

Aarts zoomde in op de knelpunten binnen art. 7:658 BW ingeval van klassieke arbeidsongevallen. Alle recente rechtspraak van de Hoge Raad passeerde de revue, aan de hand waarvan vooral werd stilgestaan bij de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer. In de zaal was het in veel zaken telkens terugkerende spanningsveld tussen de zorgplicht van de werkgever en de eigen verantwoordelijkheid van de werknemer te voelen. Aarts benadrukte dat de werkgever ex art. 7:658 BW een vergaande zorgplicht heeft, maar dat de werknemer bepaald niet zorgeloos met risico's op het werk vermag om te gaan. De laatste tijd lijkt de behoorlijke verzekeringsplicht op basis van art. 7:611 BW voornamelijk de aandacht op te eisen. Het betoog van Aarts bracht nog maar eens in herinnering hoe lastig het al kan zijn onder het enkele 'traditionele' regime van art. 7:658 BW knopen te moeten doorhakken.

Het middagdeel was gericht op de toekomst. Mevrouw prof. dr. B. Weyts³ en prof. mr. T. Hartlief⁴ stonden stil bij de vraag of het ook anders, wellicht beter kan.

Weyts gaf aan met verbazing kennis te hebben genomen van de ontwikkelingen in Nederland; in België is de aansprakelijkheid van werkgever voor arbeidsgerelateerde schade al lange tijd een rustig bezit. Zij schetste dat dit komt door de Arbeidsongevallenwet op grond waarvan voor de werkgever een algemene verzekeringsplicht geldt voor arbeidsongevallen, alsook vanwege het bestaande

> Fonds voor Beroepsziekten. Dit in combinatie met een zekere immuniteit van de werkgever voor civielrechtelijke aansprakelijkheid. Er wordt gewerkt met een wettelijk forfait waardoor weliswaar niet in een volledige vergoeding wordt voorzien, maar wel steeds vlot tot uitkering kan worden overgegaan en de rust binnen 'de onderneming' bewaard blijft. Wellicht dat aan het Belgische systeem inspiratie kan worden ontleend ter oplossing van de problemen waarvoor we ons nu in Nederland gesteld zien. Hartlief schetste dat met de door de Hoge Raad aan het ongeschreven recht ontleende behoorlijke verzekeringsplicht ex art. 7:611 BW, het huidige systeem flink onder druk is komen te staan. Hij meent dat nagedacht moet worden over een stelselherziening. Cruciale vragen zijn daarbij: geldt een behoorlijke verzekering alleen voor de werknemer in het verkeer of ook voor ongevallen in het algemeen? En wat te doen met beroepsziekten? Gewezen werd op de onlangs op de verzekeringsmarkt geïntroduceerde 'werknemersschadeverzekering', met zeer brede dekking op het niveau van afd. 6.1.10 BW tegen een relatief lage premie. Wellicht dat aanbod een verplichting schept, aldus Hartlief. Een uiteindelijke oplossing zou volgens hem kunnen liggen in een - met behulp van de over-

heid te realiseren - systeem van een directe verzekering voor de risico's van arbeidsongevallen en beroepsziekten, in combinatie met een zekere immuniteit voor civielrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever. De opletende congresganger zal de parallellen met het huidige Belgische systeem niet zijn ontgaan.

Het congres maakte duidelijk dat een fundamentele herbezinning op ons systeem van werkgeversaansprakelijkheid als zodanig op zijn plaats is. De huidige problematiek is het BW ontstegen. Echte oplossingen lijken te liggen in een zo goed mogelijk samenspel van sociale zekerheid, private verzekeringsdekking en het civiele aansprakelijkheidsrecht. Hoewel hulp daarbij van de overheid onmisbaar is, lijkt de huidige problematiek niet (hoog) op de politieke agenda te staan. Laten we hopen dat 'Den Haag' alsnog aan haar zorgplicht zal voldoen!

¹ Advocaat Nysingh Advocaten & Notarissen, Arnhem.

² Senior raadsheer Gerechtshof Den Bosch.

³ Hoofddocente Universiteit Antwerpen, tevens advocaat.

⁴ Hoogleraar Privaatrecht Universiteit Maastricht.

Het PIV-Bulletin is een regelmatig verschijnende uitgave van de Stichting Personenschade Instituut van Verzekeraars. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder uitdrukkelijke toestemming van de redactie.

Redactiesecretaris

Mevrouw J. (Jenny) M. Polman, Stichting PIV

Postbus 93450

2509 AL Den Haag

Telefoon: 070 333 88 73

Telefax: 070 333 88 33

e-mail: j.polman@verzekeraars.nl

Website: www.stichtingpiv.nl

M.m.v. drs. P. (Peter) J.M. van Steen, tekstschrijver

Creatie & realisatie: QuantesArtoos, Rijswijk